

HET LICHTGESCHRIFT

Het Schrijverke – Guido Gezelle

Wat?

Met ons lesidee willen we de leerlingen met hun hele lichaam laten schrijven! Hoe willen we dat doen? We laten de leerlingen woorden opschrijven die zij in verband brengen met het Schrijverke. Daarnaast tekenen ze ook verschillende taferelen die hun creatieve geest naar boven laten borrelen na het lezen van het gedicht. Dat doen ze deze keer niet op de klassieke manier... Tijdens ons project zullen ze schilderen en schrijven met licht: lightpainting. De leerlingen zullen na het lezen en de analyse meerdere lichtfoto's maken die ze op het einde aan elkaar plakken, vergezeld van een passend muziekstuk. Op die manier 'verbeelden' ze het gedicht. Ten slotte presenteren ze hun resultaat in de klas.

Stappenplan

1 Oriënteren (de inleiding)

WAT?	BENODIGDHEDEN
<p>Laat de leerlingen een geluidsfragment horen waarbij ze hun ogen moeten sluiten. Ondertussen letten ze op de gevoelens die bij het fragment opgewekt worden en welke geluiden ze kunnen onderscheiden.</p>	<p>YouTube: EntspannungsMusikTV. (2017, 9 mei). <i>Ontspannen Waterval & Krekels Slaap Geluiden Aard Geluid van Water Ontspanning Nacht 10 uur baby</i>. Geraadpleegd op 30 oktober 2019, van https://www.youtube.com/watch?v=MHNO76KowuA</p>
<p>Na het beluisteren van de opname, worden de volgende vragen gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welk gevoel heb je na het beluisteren van dit fragment? <i>(Er kunnen ervaringswoorden aangeboden worden door de leerkracht.)</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mogelijke antwoorden: rustgevend, opgejaagd, geïrriteerd, vrolijk, saai ... • Welke geluiden kon je onderscheiden? <ul style="list-style-type: none"> ○ Antwoorden: het geluid van water en krekels • Wat zou het thema zijn? <ul style="list-style-type: none"> ○ Antwoord: de natuur 	<p>ervaringswoorden (zie de bijlage)</p>
<p>Geef alle leerlingen vervolgens het gedicht op papier. Lees het gedicht voor.</p>	<p>het gedicht: Het Schrijverke</p>
<p>Klassikaal bespreken de leerlingen het gedicht en de auteur. Als leerkracht kan je ook de hulpkaart raadplegen op pagina 7. De afbeelding op pagina 8 kan dienen als visuele ondersteuning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • site: www.guidogezelle.be • ervaringswoorden (zie de bijlage) • hulpkaart voor de analyse van het gedicht (pagina 7) • afbeelding analyse gedicht (pagina 8)

- Wie schreef dit gedicht?
 - Antwoord: Guido Gezelle
- Vervolgens ontdekken de leerlingen meer over het leven van Guido Gezelle. Dat gebeurt heel kort. De leerlingen kunnen hier de site van Guido Gezelle raadplegen. De leerkracht kan eventueel enkele begripsvragen op voorhand stellen, zodat de leerlingen gericht op zoek kunnen gaan.
 - jeugd
 - werklevens
 - geloofsovertuiging
 - enkele werken
- Welke stijlkenmerken/begrippen kunnen we uit het gedicht halen? De leerlingen hoeven dit niet zo uitgebreid te doen als de afbeelding op pagina 8. De meest opvallende zaken kunnen eruit worden gehaald.
 - repetitio/ herhaling: *schrijven/schrijft, schrijverke ...*
 - alliteratie: *winkelende waterding*
 - diminutieven/ verkleinwoorden: *vogelkes, blomkes, oorkes ...*
 - assonantie: *water klaar*
 - Er is aandacht voor leestekens en hoofdletters. (*Link met Guido Gezelle: Hij was een leerkracht.*)
- Welke klanken komen aan bod? (= klanksymboliek)
 - Mogelijke antwoorden: -ij, korte -e, korte -i ... De ervaringswoorden kunnen gebruikt worden.

- Welk gevoel krijg je bij dit gedicht? (*Opnieuw kunnen de ervaringswoorden gebruikt worden.*) *Tip: Gaat het hier om een droevig of een vrolijk gedicht?*
 - Mogelijke antwoorden: vrolijk, lief, speels ...
- Waarvoor heeft de dichter heel veel bewondering in het gedicht? Waar zie je dat?
 - Mogelijke antwoorden: God (zie vers 44), de natuur (zie volledig gedicht), het schrijven (zie de herhaling van het woord schrijven)

2 Voorbereiden

WAT?	BENODIGDHEDEN
<p>Uit de inleiding konden de leerlingen ontdekken dat Guido Gezelle veel bewondering heeft voor het schrijven. Ondertussen konden ze ook ondervinden dat iedere leerling het gedicht anders kan interpreteren. Tijdens de volgende lessen gaan ze dan ook actief aan de slag met Het Schrijverke.</p>	
<p>Wat moeten ze doen?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De leerlingen worden in groepjes van drie ingedeeld. 2. Ze krijgen de opdracht om Het Schrijverke aan de hand van lichtfoto's uit te beelden. Bijvoorbeeld: watergolven, een kever, een mutsje, vloeiende lijnen ... 3. De leerlingen brainstormen en noteren hun ideeën. 4. Na de bevestiging van de leerkracht, gaan de leerlingen actief aan de slag. 5. De leerlingen zetten het materiaal klaar. 6. De lichtfoto's worden genomen. Iedere foto van hun gedicht is een nieuw beeld. Let op: De leerlingen moeten zeker de volgende zaken vermelden: <ul style="list-style-type: none"> • de naam van de auteur • de titel van het gedicht • de namen van de leden in hun groepje 7. Op het einde worden alle foto's na elkaar geplaatst aan de hand van Windows Movie Maker of via volgende app: Mini Movie Maker. 8. De leerlingen kiezen ten slotte een liedje dat bij de beelden kan geplaatst worden en dat past bij het gedicht. Ze halen het liedje uit deze lijst.: YouTube. (z.d.). <i>Audiobibliotheek</i>. Geraadpleegd op 12 december 2019, van https://www.youtube.com/audiolibrary/music?nv=1 9. De leerlingen presenteren hun kunstvorm in de klas. Tip: De leerlingen stellen in de gangen/lokalen van de school met muziek het 'museum van Guido Gezelle' voor. Iedereen van de school kan dat op een afgesproken moment komen bewonderen. (bijvoorbeeld: ouderavond) 	<ul style="list-style-type: none"> • leerlingenfiche Het Schrijverke • een camera of gsm • een statief voor de camera • een zaklamp of een fietslicht (verschillende kleuren zijn mogelijk) • een donker lokaal (gordijnen, zwarte doeken ...) • een laptop met Windows Movie Maker • YouTube: YouTube. (z.d.). <i>Audiobibliotheek</i>. Geraadpleegd op 12 december 2019, van https://www.youtube.com/audiolibrary/music?nv=1

3 Uitvoeren

WAT?	BENODIGDHEDEN
<p><u>Hoe neem je een lichtfoto met een fototoestel?</u> Raadpleeg de volgende bronnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oerlemans, E. (z.d.). <i>DIY Schrijven met licht in je foto's</i>. Geraadpleegd op 10 december 2019, van https://www.fotografille.nl/tips/diy-schrijven-met-licht-in-je-fotos • Samsung Belgium. (2018, 7 november). <i>Teken in de lucht met Light Graffiti</i>. Geraadpleegd op 3 december 2019, van https://www.youtube.com/watch?v=25qJm71VKKQ • Raes, E. (2013). <i>Kijk! Spelen met fotografie</i>. Tielt: Lannoo. <p><u>Hoe neem je een lichtfoto met een gsm?</u> Raadpleeg de volgende bronnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Rooij, M. (2019, 11 december). <i>Lange sluitertijd fotografie met een iPhone</i>. Geraadpleegd op 12 december 2019, van https://www.derooijfotografie.nl/lange-sluitertijd-fotografie-iphone/ 	<ul style="list-style-type: none"> • Internet op een gsm, laptop, tablet ... (Zo kunnen de bronnen worden opgezocht.) • het boek: <i>Kijk! Spelen met fotografie</i>

4 Reflecteren

WAT?	BENODIGDHEDEN
<p>De leerlingen presenteren hun beeldverhaal met bijpassende muziek. Nadien vullen ze een zelfevaluatieformulier in. Als leerkracht evalueer je de leerlingen ook.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • de evaluatiekaders uit het leerlingenfiche

Hulpkaart voor de analyse van het gedicht

Vorm

In het gedicht komen veel leestekens en hoofdletters voor. Dit bewijst dat Guido Gezelle een man is die aandacht heeft voor de visuele leesbaarheid van zijn poëzie. Hier en daar gebruikt hij ook dialectische woorden, maar toch blijft het gedicht toegankelijk voor iedereen. Dit bevordert het rijm en de leesbaarheid. Bovendien is het ook een verrijking van de taal. Het gedicht kan vlot gelezen worden, zoals je een schrijfbeweging maakt.

Klank

Er zijn heel veel vrolijke en speelse klanken wat zorgt voor een zekere vlotheid in het lezen en het voorlezen.

Bijvoorbeeld: -ij, -i, korte e

Tip: Laat de leerlingen een stukje uit het gedicht zelf eens voorlezen op hun manier. Hoe zij het interpreteren. Lezen ze het snel? Of eerder traag? Vraag nadien of het gedicht licht of zwaar overkomt.

Betekenis + woordanalyse

In het gedicht gaat Guido Gezelle God, de natuur en het schrijven verheerlijken.

Er is heel veel bewondering en verwondering voor deze thema's. Je merkt bijvoorbeeld dat hij de natuur goed heeft geobserveerd door de nauwkeurigheid van zijn beschrijvingen in het gedicht.

Samen met de leerlingen kan ook eens beter worden gekeken naar het woordgebruik. Bijvoorbeeld 'het Schrijverke'. Of het krinkelende winkelende waterding met 't zwarte kabotseken aan. Wat is een Schrijverke? Wat is een kabotseken?

Antwoord: Het Schrijverke is een synoniem voor de waterkever. Dat is een insect dat zich op het water begeeft.

Een kabotseken is een dialectwoord voor een muts. Wanneer we er een foto bijnemen van een waterkever, zien we ook duidelijk dat zijn kopstukje een zwarte kleur heeft. Guido Gezelle schrijft dus ook zeer visueel/beeldend.

Afbeelding analyse gedicht

**HET SCHRIJVERKE
(GYRINUS NATANS)**

O KRINKLENDE winklende waterding,
met 't zwarte kabotseken aan,
wat zien ik toch geren uw kopke flink
al schrijven op 't waterke gaan!

5 Gij leeft en gij roert en gij loopt zoo snel,
al zie 'k u noch arren noch been;
gij wendt en gij weet uwen weg zoo wel,
al zie 'k u geen ooge, geen éen.

10 Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
Verklaar het en zeg het mij, toe!
Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
dat nimmer van schrijven zijt moe?

Gij loopt over 't spiegelend water klaar,
en 't water niet méér en verroert
15 dan of het een gladdige windtje waar,
dat stille over 't waterke voert.

O Schrijverkes, schrijverkes, zegt mij dan, —
met twintgen zijt gij en meer,
en is er geen een die 't mij zeggen kan: —

20 Wat schrift en wat schrift gij zoo zeer?
gij schrift, en 't en staat in het water niet,
Gij schrift, en 't is uit en 't is weg;
geen Christen en weet er wat dat bedieft:
och, schrijverke, zeg het mij, zeg!

25 Zijn 't vissekes daar ge van schrijven moet?
Zijn 't kruidekes daar ge van schrift?
Zijn 't keikes of bladjes of blomkes zoet,
of 't water, waarop dat ge drijft?

30 Zijn 't vogelkes, kweltende klachtgepiep,
of is 't et het blauwe gewelf,
dat onder en boven u blinkt, zoo diep,
of is het u, schrijverken, zelf?

En 't krinklende winklende waterding,
met 't zwarte kapoteken aan,
35 het stelde en het rechte zijne oorkes flink,
en 't bleef daar een stondeke staan:

«Wij schrijven,» zoo sprak het, «al krinklen af
het gene onse Meester, weleer,
ons makend en leerdend, te schrijven gaf,
40 één lesse, niet min nochte meer,
wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zoo boi?

Wij schrijven, herschrijven en schrijven nóg,
den heiligen Name van God!»

Legend:
 ■ = xepetato
 ■ = diminutieven
 ■ = assonantie
 ■ = leestekens en proegdletters
 ■ = alliteratie

Handwritten note: *Suspict!*

*Deze illustratie dient ter informatie voor de leerkracht. Het is zeker niet de bedoeling dat de leerlingen al deze stijkenmerken uit de tekst halen.

Doelen

Lezen

17	De leerlingen kunnen op beoordelend niveau tekstsoorten lezen bestemd voor onbekende leeftijdgenoten. Het betreft tekstsoorten zoals notities; informatieve teksten, inclusief informatiebronnen; zakelijke brieven; reclameteksten en advertenties; fictionele teksten (cf. literatuur).
19	De leerlingen kunnen bij de planning en uitvoering van en bij de reflectie op de leestaken: hun voorkennis inzetten; functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen; onderwerp en hoofdgedachte(n) aanduiden; de structuur van een tekst in grote lijnen aanduiden.
22	De leerlingen zijn bereid om: te lezen; hun persoonlijk oordeel over bepaalde teksten te formuleren.

Literatuur

30	De leerlingen kunnen vanuit een tekstervarende en tekstbestuderende manier van lezen: verschillen aanwijzen in de benadering van de werkelijkheid in: verhaal, gedicht, toneeltekst; de kenmerken herkennen van: column, kortverhaal, (jeugd)roman, jeugdpoëzie; verhaalelementen herkennen en benoemen: personages, spanning, thema, tijd, ruimte, ik- en hijverteller; de keuze van sommige verhaalelementen toelichten: personages, tijd, ruimte.
31	De leerlingen kunnen: hun leeservaring verwoorden (inhoud van het werk weergeven, eigen mening weergeven); hun tekstkeuze en leeservaring documenteren.
32	De leerlingen kunnen informatie over literatuur verzamelen en gebruiken. Zij maken hierbij kennis met het aanbod van informatiekanalen zoals: bibliotheek, krant, tijdschrift, radio- en tv-programma's, multimedia.
35	De leerlingen zijn bereid om: literaire teksten te lezen; over hun eigen literaire leeservaring te spreken en te schrijven.

Bronnen

- Bakker, B. (2002). *Het Schrijverke (gyrinus natans)*. Geraadpleegd op 24 oktober 2019, van <https://www.poetryinternational.org/pi/poem/14147/auto/0/0/Guido-Gezelle/HET-SCHRIJVERKE-GYRINUS-NATANS/nl/list>
- CambiumNed. (2019). *Guido Gezelle*. Geraadpleegd op 24 oktober 2019, van <https://www.cambiumned.nl/theorie/literatuur/literatuurgeschiedenis/negentiende-eeuw-tot-1880/guido-gezelle/>
- Depuydt, E. (Red.). (2019). *Gedichten educatie GG - insecten*. Geraadpleegd van https://p.cygnus.cc.kuleuven.be/bbcswebdav/pid-26612450-dt-content-rid-241942461_2/courses/B-VIVN-B5R485-1920/Gedichten%20educatie%20GG%20-%20insecten.pdf
- De Rooij, M. (2019, 11 december). *Lange sluitertijd fotografie met een iPhone*. Geraadpleegd op 12 december 2019, van <https://www.derooijfotografie.nl/lange-sluitertijd-fotografie-iphone/>
- EntspannungsMusikTV. (2017, 9 mei). *Ontspannen Waterval & Krekels Slaap Geluiden Aard Geluid van Water Ontspanning Nacht 10 uur baby*. Geraadpleegd op 30 oktober 2019, van <https://www.youtube.com/watch?v=MHNO76KowuA>
- *Evaluatiefiche Kristof Brodeoux. (2019, 18 november). De Studio Oostende.*
- Kunst centraal. (z.d.). *Verdiepingsprogramma*. Geraadpleegd op 24 november 2019, van <https://leerkrachten.kunstcentraal.nl/lesmateriaal/door-het-oog-van/schrijven-met-licht/>
- Oerlemans, E. (z.d.). *DIY | Schrijven met licht in je foto's*. Geraadpleegd op 10 december 2019, van <https://www.fotografille.nl/tips/diy-schrijven-met-licht-in-je-fotos>
- Vives logo. (2019). [Foto]. Geraadpleegd van <http://www.psywest.be/wie-zijn-we/team/>
- Wikipedia. (2009). [Foto]. Geraadpleegd van https://nl.wikipedia.org/wiki/Grote_spinnende_watertor#/media/Bestand:Hydrous_piceus_male_tagged.png
- Raes, E. (2013). *Kijk! Spelen met fotografie*. Tielt: Lannoo.
- Samsung Belgium. (2018, 7 november). *Teken in de lucht met Light Graffiti*. Geraadpleegd op 3 december 2019, van <https://www.youtube.com/watch?v=25qJm71VKKQ>
- YouTube. (z.d.). *Audiobibliotheek*. Geraadpleegd op 12 december 2019, van <https://www.youtube.com/audiolibrary/music?nv=1>